

NOORD-BRABANDER.

Dingsdag, 9 Augustus.

DICERE VERUM QUID VETAT?
Horatius.

FRANKRIJK.

PARIS, den 5 Augustus.

Men spreekt er van, dat thans den 15 dezer, ter gelegenheid van den verjaardag der krooning des konings, in tegenwoordigheid des konings van Napels, eene groote wapenschouwing over de nationale garde dezer hoofdstad zal worden gehouden.

— Dezer dagen zijn in het rijk vijf kostbare paarden aangebracht, die door den keizer van Oostenrijk aan de hertogen van Orleans en van Nemours ten geschenke zijn gegeven.

— Men verzekert, dat de heer *Bois-le-Comte* naar Madrid vertrokken is, om, als zaakgelastigde, den Franschen minister *de Rayneval* aldaar te vervangen.

— Als eene belooning voor de overwinning, die generaal *Bugeaud* op *Abd-el-kader*, in Algiers, behaald heeft, is dezelve tot luitenant-generaal verheven geworden.

— De maarschalk *Clausel* zal binnen weinige dagen Parijs verlaten, en zal, voor zich naar Algiers te begeven, de inscheping van eenige troepen derwaarts bijwonen, die aan eene onderneming, welke men tegen Constantina op het oog heeft, moeten deelnemen.

— De beroemde sterrekundige *Gambert*, directeur van het observatorium te Marseille, enz., die tot hertoe het grootste getal kometen ontdekt heeft, is, in den bloei zijns levens, onlangs overleden.

— Men begint vele der gevangenen, die in de laatste dagen in hechtenis genomen zijn, weder in vrijheid te stellen.

— De congregatie van St. Lazarus heeft dezer dagen een harer oudste en verdienstelijkste broeders verloren. De heer *Lodewijk Frans Richenet*, in leven directeur-generaal van de zusters van liefdadigheid, was in 1760 te Petit Noire, nabij Dôle, bisdom Besançon, geboren. Nog jong trad hij in de congregatie van St. Lazarus, en werd als professor aan het seminarium van St. Pol-de-Leon, hetwelk door deze congregatie werd bestuurd, gezonden. Dit vond in het begin der omwenteling plaats, toen hij zich weldra verplicht zag om, even als het grootste gedeelte der geestelijkheid, naar Engeland eene schuilplaats te zoeken. Men weet, dat, na de vernietiging der Jesuiten, de congregatie van St. Lazarus met de zendingen naar China, door hen afgevaardigd, belast werd. Reeds voor de omwenteling waren eenige Lazaristen derwaarts afgezonden. De heer *Richenet* werd bestemd, om zich naar Pekiin te begeven, alwaar hij bij het kollegie der wiskunstenaars geplaatst zou worden. In 1800 vertrok hij met een zijner medebroeders, den heer *Dumazel*, naar Londen. Na een lang verblijf, zoo wel te Macao, als te Canton, verkregen deze zendelingen, in 1805, eindelijk verlof, om naar Pekiin te vertrekken, doch, tot op weinige dagen van die hoofdstad verwijderd, ontvingen zij een tegenbevel, hetwelk hen gebod naar Canton terug te keeren. In het begin van 1805 had men de briefwisseling van een zending, die der Chinezen verdacht voorkwam, opgeligt. Hieruit ontstond eene vervolging, waarvan men den oorsprong en de bijzonderheden in de *Nieuwe Stichtelijke Brieven*, in 1811 uitgegeven, kan aantreffen. De heer *Richenet* keerde dan naar Macao terug, en bleef daar belast met de zaken van de Fransche zending te Pekiin. De zucht tot onderricht haalde den heer *Richenet* over, om, gedurende zijn verblijf te Macao, er de Chinesche taal, zeden en gebruiken te beoefenen. Door verstand en vlijt, verschaftte hij zich eene zeer belangrijke verzameling van voorwerpen uit China, als handschriften, kleedingstukken, meubels, versierselen, enz. Toen hij in 1805 naar het vaderland terugkeerde, bragt hij die verzameling naar Europa over. Zijn oogmerk was, om met zijne broeders middelen te beramen, tot het in China steeds doen voortduren eener zending. Hij stelde hen zelfs voor, om er terug te keeren; doch zijne meerderen achtten het geschikter hem te houden, en belastten hem met het bestuur over het moederlijk huis der gezusters van liefdadigheid, in den Bak-straat alhier.

— Eene telegraphische dépêche deelt mede, dat Z. M. de Koning van Napels gisteren morgen van Metz is vertrokken; Z. M. wordt heden avond alhier verwacht.

— Er loopt een gerucht dat het ministerie voornemens zou zijn, bij gelegenheid der verjaring van den 7 Augustus, talrijke gratien en verminderingen van straf te verleenen.

— Men verzekert dat er door den telegraaf berichten ontvangen zijn, volgens welke bloedige onlusten te Madrid uitgebar-

sten zijn, en de Koningin *Christina* op de vlugt is. Na het ontvangen van deze dépêche, zou er dadelijk een raad op het kasteel belegd zijn, ten gevolge waarvan de maarschalk *Soult* tot minister van oorlog zou benoemd zijn. Dit gerucht heeft ter beurze nog al geloof gevonden.

SPANJE.

De berichten, uit Navarre ontvangen, blijven even voordelig voor de zaak van don *Carlos* luiden. Generaal *Villa-Real* heeft, den 28 Julij, zich met 12 bataillons ruitery en zwaar geschut naar Vittoria begeven. Die stad is door hem opgeëischt geworden; de bezetting heeft gekapituleerd, en in den avond van den 28, is er overeengekomen en vastgesteld, dat bijaldien tot den volgenden dag, den 29, des middags, de bezetting door de strijdkrachten, die generaal *Cordova* te zijner beschikking heeft, niet mogt worden ondersteund, de vesting onmiddellijk aan de Carlisten zou worden overgegeven. Sinds eenigen tijd hebben de Carlisten de vesting Vittoria als het ware verlaten; al het zware geschut, het hospitaal, alle krijgs- en levensvoorraad, is medegenomen. Ook Pena Cerrada heeft men verlaten, zoodat, tot overwinning dezer sterkten, *Villa Real* het zware geschut heeft doen aanbrengen. Dezer dagen zijn zeer belangrijke staatsstukken in handen van generaal *Villa-Real* gevallen; men spreekt, onder anderen, van eenen brief aan generaal *Bernelle*, inhoudende, dat, uit hoofde van de sinds eene maand geleden verliezen, hetzij bij de ontmoetingen met den vijand, hetzij door desertie, hetzij, eindelijk, door de vermoeijenissen, waardoor de hospitalen opgepropt vol geworden zijn, de strijdkrachten der Christinos tot op de helft zijn verminderd. Dienvolgens beveelt generaal *Cordova* aan generaal *Bernelle*, om met de grootste behoedzaamheid te werk te gaan, derwijze, dat alle ernstige gevechten worden vermeden, daar hierdoor, in den tegenwoordigen staat van zaken, alles op het spel zou kunnen worden gezet. De kolonne van Pampeluna bevindt zich te Lerino. De Carlisten hebben 16 bataillons voor die vesting staan. Men verzekert, dat een deel van het gevolg en verschillende kostbare paarden, die den infant *Don Francisco de Paula* toebehooren, welke Vorst zich, tot het gebruiken der baden, naar Valencia begaf, bij het kanaal van Almagaer genomen zijn. De verschillende ondernemingen naar Gallicie en Arragon hebben, naar het schijnt, al de planen van *Cordova*, die thans achter de lijn van den Ebro terug trekt, verijdeld. Men wil dat *Cordova* op nieuw zijn ontslag verzocht en bekomen heeft en door generaal *Saarsfield* zal worden vervangen. In den nood waarin zij zich bevindt, weigert de regering van Madrid het portugesche hulpskorps, dat door de regering van Lissabon stellig is teruggeroepen, te doen vertrekken. De Carl. bevelhebber *Cabrera* heeft de kiezers in het Noorden des rijks stellig verboden, om tot het verkiezen van volksvertegenwoordigers bjeen te komen.

— Volgens de laatste berichten, heeft het zich bevestigd, dat *Cordova* zijn ontslag genomen heeft en door *Saarsfield* vervangen is. De tijdingen van het oorlogstooneel, van de zijde der Christinos ontvangen, luiden nog al eenigzins gunstiger voor de Koningin. Zoo zou *Gomez*, onder anderen, eene poging beproefd hebben Oviedo binnen te rukken, doch terug gedreven zijn. Van een anderen kant wordt echter gemeld, dat *Gomez*, na Gallicie in alle rigtingen doorkruist te hebben, zich gerust te Mondonedo kan vestigen, welke plaats door hare natuurlijke ligging eene zeer belangrijke vesting voor de Carlisten kan worden. Ook een ander bericht, door het Fransch ministerieel avondblad medegedeeld, dat den generaal *Villa-Real*, bij een aanslag op Zubiri en Linzoain, door den generaal *Bernelle* eene gevoelige nederlaag zou toegebracht zijn, wordt zeer in twijfel getrokken.

ENGELAND.

LONDEN, den 6 Augustus.

De Pruisische gezant te 's Gravenhage, graaf *von Lottum*, is aan Z. M. voorgesteld.

— Men verwacht de sluiting van het parlement den 18 dezer.
— Het Hoogerhuis heeft weder verscheiden voordragten, waarin de R. K. bevolking belang stelde, onder anderen die ropens de huwelijken der R. Katholijken, met eene meerderheid van 16 tot 20 stemmen verworpen.

— Het Lagerhuis heeft, den 2, de amendementen, die door het Hoogerhuis op nieuw in de wet wegens de geestelijke tienden gemaakt zijn, met 260 tegen 231 stemmen verworpen, zoo dat het vraagstuk wegens de Iersche kerk en de daarvoor op te brengen tienden, alweder voor eenen onbepaalden tijd, onafgedaan blijft.

— Brieven uit Lissabon melden, dat de Prins van Coburg den 24 Julij te Coimbra aangekomen, en aldaar wel ontvangen was. De komst van Gomez aan de grenzen had veel onrust te weeg gebracht.

BELGIE.

BRUSSEL, den 6 Augustus.

Z. M. de Koning vertrekt aanstaanden dinsdag naar het kamp van Beverloo, en H. M. de Koningin, denzelfden dag, naar Ostende. Den 13 zal de Koning op het kasteel van Laken teruggekeerd zijn. Den 16 zal Z. M. zich evenzeer naar Ostende begeven. De zich alhier bevindende Hertogen van Saksen-Coburg, neven des Konings, zullen Z. M. naar het kamp van Beverloo vergezellen.

— Bij gelegenheid van den geboortedag van Z. M. den Koning van Pruisen, op eergisteren, is het hotel van het pruisische gezantschap in deze hoofdstad verlicht geworden.

— De tiende tentoonstelling van bloemen is thans te Luik geopend; de zaal bevat 740 planten; het is de grootste tentoonstelling, welke men te Luik gehad heeft; twee derden planten zijn er meer dan in 1833. De prijs voor de schoonste plant is aan den heer Heurard, wiens inrigting meer dan 30,000 voeten omslaat, en waar zich bijna 1000 verschillende soorten van boomen bevinden, geschonken; wegens de zeldzaamste plant, zijnde de *Phlox Drumondi*, is de prijs aan den tuinier en bloemist Dozin toegewezen. Wegens de schoonste kweekerij is de heogl. *Leroi*, voor een *Erythrina-Christa-Galli*, met een prijs begiftigd. Voor de schoonste verzameling planten (geene bloemen) is aan den heer Jakob-Nakoj een prijs gegeven; en voor eene dergelijke ten aanzien der vruchten aan den heer de Longrée.

— Uit Vlaanderen schrijft men, dat men zich met den oogst van het graan bezig houdt, doch dat men nooit een zoo rijken oogst gehad heeft; die van het jaar 1836 overtreft verre de vruchtbaarheid van 1818. De aardappelen leveren een goed aanzien op; alle de vruchten zijn van de eerste soort; alleen de haver is niet geheel en al goed gelukt.

— Te Brussel wordt eene uitgebreide instelling, onder den naam van: *Maatschappij voor de Nationale brouwerijen*, opgericht, die langzamerhand in haren werkkring ook de grootste steden zal bevatten; reeds heeft men tot dat einde te Leuven en Luik den grond aangekocht. De ontwerpen tot uitvoering van de statuten der maatschappij worden bereids gevolgd; twee belanghebbenden zijn naar Londen vertrokken, om er afteekeningen der werktuigen en inlichtingen, betrekkelijk de vervaardiging van het bier, te verkrijgen.

— Binnen kort zullen de werkzaamheden aan den ijzeren weg van Gent naar Ostende een aanvang nemen.

— Naar men verneemt, hebben de tusschen Belgische en Oud-Nederlandsche commissarissen gevoerde onderhandelingen, tot daarstelling van een dijk tusschen de overstroomde polders van Lillo, tot hier toe tot geene uitkomst geleid. Intusschen zijn dezer dagen de onderhandelingen te dien einde weder opgevat, en is men voornemens, om, gedurende den winter, zich de voorwerpen aan te schaffen en beschikkingen te nemen, ten einde deze arbeid, in de lente van het volgende jaar, met den meest mogelijken spoed zal kunnen plaats hebben. De grootste zwarigheid schijnt in den laatsten tijd daarin gelegen te zijn, dat de hollandsche commissarissen zich niet gerechtigd oordeelden, om de werklieden eenen doortogt gedurende den nacht te verleenen.

NEDERLANDEN.

's GRAVENHAGE, den 8 Augustus.

Eergisteren avond zijn HH. KK. HH. prins en prinses Albert van Pruisen uit deze residentie naar het Loo vertrokken.

— Heden is alhier ter bezigtiging gesteld, een kuras en harnas, welke van ons gouvernement ten geschenke zullen gegeven worden aan Z. M. den Koning Assenstein, in de binnenlanden van Afrika.

— Dezer dagen is, in hoogen ouderdom, in deze residentie overleden de heer Mr. J. A. Errik, ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw en lid van de algemeene rekenkamer.

— Uit Frankfort meldt men, van den 31 Julij: «Siuds eenige dagen spreekt men hier veel van den afstand, tegen eene billijke schadeloosstelling van grondgebied in Limburg, van het Waalsch gedeelte van Luxemburg aan België. De Belgen zouden zich echter moeten verbinden, dat zij de stad Arlon nooit versterkten.»

De *Morning Chronicle*, een ministerieel Engelsch blad, bevat te dezen aanzien mede een zoogenaamden brief uit Frankfort, van den 25 Julij, waarin hoofdzakelijk geschreven wordt, dat de Deutsche Bondsvergadering zich in dit oogenblik met de Luxemburgsche aangelegenheden bezig houdt; dat er gegronde redenen bestaan om te hopen, dat de uitkomst harer beraadslagingen de vrienden van den Europeeschen vrede zal tevreden stellen; dat Z. M. de Koning der Nederlanden bereid zou zijn, om de Deutsche Bondsvergadering, wegens het verlies van het

Waalsch gedeelte van het groot-hertogdom Luxemburg, door het in ruiling daarvan overgeven van het bij de 24 artikelen te dien einde aangewezen gedeelte Limburg, schadeloos te stellen; dat de agnaten van het huis van Oranje-Nassau, en in het bij zonder de hertog van Nassau, in den afstand en in de schadeloosstelling genoegen hebben genomen; dat juist dit punt het belangrijkste voor de Deutsche Bondsvergadering is, omdat zij geneigd is tot het Londensch 24 artikelen-verdrag toe te treden; dat Pruisen en Oostenrijk, na de regeling van dit onderwerp, het verdrag zullen ratificeren, en Koning Leopold door al de staten van het Deutsche Verbond zal worden erkend; en dat mede derhalve hopen mag, dat de oplossing van het Hollandsch-Belgisch vraagstuk nu niet lange meer zal achterwege blijven.

— In de *Arnhemse Courant* van II. zaterdag, treft men den navolgenden brief, van den volksvertegenwoordiger Frets, uit Holland afgevaardigd, aan, dien wij belangrijk genoeg oordeelen, om aan onze lezers te doen kennen:

«Ik vinde in uw dagblad berisping wegens het openbaar maken en beantwoorden van eenen naamlozen brief, die betrekking had tot de wijze, waarop mij de herkiezing tot lid van de tweede kamer der staten-generaal bij de provinciale staten van Holland was te beurt gevallen. In de onderstelling, dat de stijl van dien brief te slecht ware, en iemand van te weinig betekenis zoude hebben aangeduid om antwoord te geven, is de aanmerking niet ongegrond, dat ik den schrijver, ook niet voor een gedeelte, zijn oogmerk niet had moeten doen bereiken. Voor zoo verre, zoude mij ook door de lofspraak in een ander dagblad, hoe welwillend ook, geen dienst zijn gedaan, en voor zoo verre ook daardoor aan de zaak te veel opspraak is gegeven, ben ik er in geenen deele mede gediend.

«Ik vinde mij ondertusschen alsnu verplicht op de bedoelde berisping verantwoording te doen, al moest ik ook gezegd worden eene eerste fout door eene tweede te willen verhelpen. Het geldt toch hier niet mijn persoon, maar eene openbare betrekking, waarbij ik volkomen instem, dat mijn persoon minder, dan zoo vele anderen, buiten mij belang hebben. Ik mag in die betrekking geen schijn aannemen, alsof ik de opinie, die daaromtrent te goeder trouw zoude kunnen gevoed worden, trotseren wilde. Anders, zekerlijk, ware het zwijgen op alle naamloos geschrijf ook nu beter. Ik leg de openlijke verklaring af, dat mijn afkeer van verwaandheid te groot is, dan dat ik mijne medeburgers zoude willen doen gelooven aan eene gunstiger stemming te mijnen opzigte, dan waarlijk heeft plaats gehad. Ik heb derhalve mijn parlementair gedrag te meer aan ieders beoordeeling blootgesteld, en, voor zoo verre mijne eerlijkheid niet betwijfeld wordt, mij verder tot het volgen van mijnen pligt des te sterker verbonden. Indien ik daarom verwijt verdiene, dan wenschte ik toch, dat mijn lofredenaar een ander verwijt had ondergaan, dan dat hij zich bespottelijk zoude hebben gemaakt.

«Ik voeg hier de openlijke verklaring bij, dat ik niet zoo ongunstig als deze over den brief denk, zoodat ik het niet onmogelijk acht in denzelfden eenen vriend te hebben, die slechts in dwaling ten opzigte van mijne gevoelen heeft verkeerd.

«Het zij mij bij deze gelegenheid vergund diegenen, welke mij niet anders kennen dan uit een of ander openbaar advies of geschrift, te verwijzen naar mijne verhandeling over de romeinsche rechtsgeleerden en over den invloed, dien hunne waardigheid op den zedelijken toestand der maatschappij heeft gehad. Wat ik aldaar gezegd heb, zoo wel over de waarde van onafhankelijkheid in eenige staatsbetrekking, als over de nadeelen van gunstbejag, is tot nog toe onveranderd mijn denkbeeld gebleven.

»FRETS.»

— Dagelijks wordt in deze residentie verwacht de in het vaderland terugkeerende heer J. C. Baud, laatstelijk Gouverneur-Generaal van Nederlands-Indie.

— Volgens berigten uit Java, van het begin van April, is den 8 Januarij op eene rots, 25 mijlen van Kangeau, het Indisch schip *Jadul Karin*, met 309 passagiers, waaronder een detachement troepen, vergaan; slechts 63 personen zijn gered geworden.

— Te Vlissingen is dezer dagen het stoomschip Suriname, aldaar liggende, buiten dienst gesteld, ten einde de noodige reparatie te ondergaan, en is het stoomschip *Cerberus*, mede aldaar liggende, in dienst gesteld. Het bevel over dezen bodem is aan den kap. luit. ter zee van Frank opgedragen.

— Van den Helder schrijft men, van 3 dezer: «De practische oefeningen der artillerie zijn begonnen onder het hijschen der nationale vlag van de batterij Kaaphoofd, en nadat de door den kommandant van de Marine daartoe aangewezen kanonneerboot ter geschikter plaatse was geposteerd tot het waarnemen der schoten. Bijna al de gevulde grenaten, welke uit geboorde kanonnen van zestig ponden naar het in zee gestelde doel zijn geschoten, hebben hetzelfde getroffen.»

— Uit Breda schrijft men, van den 6 dezer, dat dien morgen vroegtijdig door de vesting marcheerde het 1ste bat. der 9de afdeeling, uit het kamp van Reijen komende, en zich naar de zijde van Bergen-op-Zoom begevende. Te gelijker tijd is dezon morgen uit het kamp opgebroken de 2de afdeeling infanterie, welke te Nijmegen en omstreken garnizoen zal houden. De overige troepen, als de 7de en 12de afdeeling, het overig deel der 9de, en de beide bataillons jagers, verlaten Maandag het kamp; eerstgemelde afdeeling gaat naar 's Bosch; de laatstgemelde

de wordt te Breda terug verwacht, terwijl de jagers de afdeeling grenadiers in het bezetten der grensposten zullen aflossen. Het kamp zal alsmo worden betrokken door de afdeeling grenadiers, de 5de, 8ste, 10de en 17de afdeelingen infanterie.

— Uit Delft berigt men, dat bij de harddraverij, welke den 3 dezer bij den kastelein *P. Berkhout*, in den *Prins* aldaar, te midden van een zeer groot aantal van alle zijden bijeengekomen toeschouwers, heeft plaats gehad, de voormiddagprijs, zijnde een fraai zilveren tabaks-komfoor, door den pikeur *Kiviet*, met den jongen bruinen ruin van den bouwman *J. Westgeest*, onder Wassenaar, is behaald geworden, terwijl de achtermiddagprijs, zijnde eene kostbare zilveren tabaksdoos, is gewonnen door den pikeur *Renses*, met den zwarten blesruin, de *Wisse* genaamd, en toebehoorende aan den heer *J. D. Viruly JDz.*, te 'sGravenhage.

— In de werkplaats van den heer *Royer*, beeldhouwer van z. M. den Koning, in deze residentie, is ter bezigtiging van het publiek gesteld geworden een kolossaal door denzelfden vervaardigd standbeeld, hetwelk bestemd is, om de kapel van de begraafplaats der R. Katholijken, op den Scheveningschen weg alhier, te versieren. Dit standbeeld stelt de opstanding van *Christus* voor, die de oogen naar het Hemelsch Vaderland wendt, op het oogenblik dat Hij daarin zal worden opgenomen. Men prijst algemeen de uitvoering van dit schoone standbeeld, omdat de heer *Royer* al de gewaarwordingen van het goddelijk wezen op het beeld heeft weten in te prenten. Op het oogenblik dat hij hem weder het leven geeft, draagt het goddelijk wezen ook dat kenmerk van edelheid, verhevenheid, grootheid en zachte ernst, welke de houding wezen moet van Hem, wiens oogmerk en doel door eene goddelijke hand geleid werden. De goddelijke zending, die Hij vervulde, de gedwongen eenzaamheid waartoe hij, te midden eener belangzuchtige menigte, en bij gebrek aan eene met de zijne overeenkomstige ziel, veroordeeld was, zijne eindeloze magt, waarvan zelfs zij die er den weldadigen invloed van ondervonden, zijner rekenschap hielden: dit alles moest aan zijn persoon, en vooral in zijne gelaats-trekken, een tint van onderwerping en van ligte zwaarmoedigheid doen opmerken, welke echter getempert werd door het gevoel van tevredenheid, die het denkbeeld van eene gedane opoffering, waarvan de vruchten eindeloos waren, natuurlijk moest geven. De heer *Royer* moet aan dit een en ander ten volle hebben voldaan. Het indrukmakend geheel, de rust die bij deszelfs samenstelling is op te merken, moeten op hem, die het standbeeld met oplettenheid beschouwt, een levendigen indruk maken, zeer overeenstemmend met de plaats, alwaar hetzelve zal opgerigt worden. Trouwens, wat kon men wel anders verwachten van een man, als de heer *Royer*, die zich door de vervaardiging van zoo vele goede beeldhouwstukken reeds onderscheiden heeft en een meester in zijn vak genoemd kan worden; en wien het *Magazijn voor Roomsche Katholijken* (1), bij den drukker van den *Noordbrabander* wordende uitgegeven, ons ook als den maker van de fraaie beelden, *de H. Maagd Maria* en *den H. Antonius den kluisenaar* voorstellende, die voor de nieuwe kerk der R. Kath. te Scheveningen door hem vervaardigd zijn, heeft doen kennen. Met genoegen vernemen wij, dat de heer *Royer* onlangs tot directeur van de school voor de beeldhouwkunst aan de Academie te Amsterdam, is benoemd; waarbij hij, naar wij hopen, den meester waardige leerlingen zal weten te verkrijgen.

STATISTIEK.

Op den 1 Januarij 1835 beliep de bevolking van de stad Napels 555,386 ingezetenen, en op 1 Januarij 1836, 357,283 zielen, waarvan 166,727 mannen en 190,556 vrouwen; zij is alzoo met 1897 zielen toegenomen. In 1835 zijn in Napels overleden 14 personen boven de 100 jaren, waarvan 12 vrouwen, zijnde 3 boven de 105 jaren, en 31 zelfmoorden. De bevolking werd aldus verdeeld: 6343 burgerlijke ambtenaren, 1151 militaire beamtten, 2206 personen, die zich ten koste van de regering aan het openbaar onderwijs wijden; 3096 regtsgeleerden, 1420 geneesheeren en heilkundigen, 1022 kooplieden, 1277 personen, die de vrije kunsten beoefenen, 34,126 *werklieden* die noodwendige ambachten vervullen; 66,773 die bezigheden tot veraangenaming van het leven waarnemen, en 7456, die werkzaamheden, tot de weelde betrekking hebbende, verrigten.

FRANSCH MARINE.

Het personeel in werkelijke dienst der Fransche marine bedraagt 15,000 man, verdeeld op 118 schepen; buiten en behalve deze magt zijn er des noods nog 24 schepen van allerlei soort om dezelve te ondersteunen. De 118 schepen in dienst zijn zamengesteld uit 16 linesschepen, 10 fregatten, 11 oorlogskorvetten, 8 korvetten-avisos, 10 brikken van 16 tot 20 vuurmonden, 10 brikken-avisos, 31 lichtere schepen, 3 bevrachte korvetten, 15 gabaren en 14 stoomschepen.

De Fransche marine zal op den 1 Januarij 1837 waarschijnlijk eene magt opleveren van 345 schepen, waarvan 279 vlot en 66 in aanbouw zijn.

Volgens den staat der onroerende eigendommen, die ten dienste van de marine bezwaard zijn, bezit het departement der marine 125,944,099 franken in eigendom.

(1) Bl. 272 van den eersten en blad. 26 van den tweeden jaargang.

Overzicht der Godsdienstige geschillen in Nederland.

Onder dezen titel bevatte het *Journal de la Haye*, van den 23 Julij, een uitgebreid artikel, dat wij, om deszelfs aangelegenheid, vooral in de tegenwoordige oogenblikken, besloten over te nemen, ten einde onze lezers, die gemeld dagblad niet lezen, of de Fransche taal niet genoegzaam magtig zijn, met den zoo belangrijken inhoud bekend te maken; terwijl wij ons zullen beijeren, om de vervolgstukken ook ten spoedigste mede te deelen.

DE REDACTIE.

• Twee beweegredenen ropen ons, in een zoo kort bestek, als het onderwerp van zulk eene gewigtige zaak toelaat, onzen lezers eene getrouwe schets aan te bieden van den oorsprong, den loop en den wezenlijken aard der Godsdienstige verdeeldheden, welke, in deze laatste tijden, op eenige plaatsen van Nederland, de gemoederen in beweging gebracht hebben.

Eerstelijk is het van belang, dat men buiten 's lands wel wete, dat, in den geheelen loop dezer teedere zaak, het Gouvernement, aan hetwelk men te dezen aanzien ernstige verwijten gedaan heeft, geen oogenblik is afgeweken van die wijze verdraagzaamheid, welke, ten overvloede door onze Grondwet geheiligd, Holland eertijds aan het hoofd der nieuw beschaafde wereld plaatste, en die niet een der minste titels is van den roem, dien het verworven heeft, zoowel als eene der voornaamste oorzaken van den bloei, tot welken het gestegen is.

Doch het is niet alleen met betrekking tot de daad, welke de burgerlijke magt geroepen is geworden hierin uit te oefenen, dat de gebeurtenissen, waarmede wij ons zullen onledig houden, bij iedereen verdienen gekend te zijn. Het is, dat diepenkende verstand in den grond van dergelijke zaken, met uitzondering van de meer of min moeilijke omstandigheden, die dezelve altijd natuurlijk vergezellen, eene rijke bron weten te vinden om de geschiedenis van den Godsdienst te bestuderen, en een' zekerer gids, om, te midden door al hare tijdperken en gesteldheden, de standvastige rigting te volgen, welke de Voorzienigheid aan den loop der gedachte, in de ontwikkeling van hare eeuwige wetten, heeft ingeprent.

Uit dit verheven oogpunt beschouwd, wekken onze Godsdienstige geschillen een geheel ander vermogend belang, dan dat, hetwelk aan de dorre twisten van eenige Godgeleerden, over deze of gene verborgenheid van het geloof, of aan de geheime bijeenkomsten (*conventicules*) van eenige strenge regtzinnigen of *orthodoxen* verbonden is, wier overdreven en zelfs blinde ijver, men moet zulks erkennen, somwijlen tooneelen heeft voortgebracht, waarover de waarlijk vrome slechts zuchten kan.

Daar waar het gemeen slechts de rustversturende bedrijven van eenige heethoofden ontwaart, tegen welke het genoeg is den toestel der magt te ontwikkelen, om de hervatting derzelve te voorkomen, daár ontdekt de wijsgeer ligtelijk die gedurige worsteling tusschen het geloof en de rede, welke met het Christendom geboren is, en die overal, sedert achttien eeuwen, onder verschillende vormen, naar gelang van tijden en plaatsen, weder wordt voortgebracht.

Wat tegenwoordig bij ons plaats heeft, is niet anders dan een bedrijf van het groote Drama, waarvan vele gedeelten van Zwitserland, Duitschland en Frankrijk thans het tooneel zijn. Het is eene terugwerking van het *supernaturalismus* tegen het *rationalismus*, en alle nadenkenden zullen met ons erkennen, dat, wanneer men ziet, dat in de geestelijke wereld hetzelfde verschijnsel, op hetzelfde tijdstip, op vele verschillende en van elkander verwijderde punten van den aardbodem, zich openbaart, dit verschijnsel de grootste aandacht van den denker en der staatslieden verdient, — en dat hetzelve van dit oogenblik af ophoudt te kunnen gerangschikt worden onder die toevallige en voorbijgaande gebeurtenissen, welke de afdwalingen alleen van eenige kranke hersenen doen geboren worden, en welke eene eenvoudige verordening der politie voldoende is om tegen te gaan.

Het zal niet het minst aangename gedeelte der taak zijn, die wij ons hebben opgelegd, om, door middel van een getrouw verhaal van hetgeen gebeurd is, de gemoederen geheel en volkomen te overtuigen, dat van deze wijsgeerige hoogte, de verlichte Regering van ons Land, de gewigtige vraag, die hier behandeld wordt, beschouwd en beoordeeld heeft.

Doch om onze lezers in staat te stellen het ware kenmerk van deze tegenwoordige *episode* uit de geschiedenis van ons vaderland grondig te kennen, zijn wij verplicht op te klimmen tot de Godsdienstige geschillen, die, in het begin der XVIIde eeuw, zulk een' grooten invloed op het lot van Nederland gehad hebben.

Iedereen kent de verdeeldheden, welke, als vernieuwing van die uit de Vde eeuw, tusschen de Pelagianen en Augustijnen, nu ruim twee honderd jaren geleden, hier te Lande tusschen de Gomaristen en Arminianen zijn uitgebarsten, ten aanzien van den *vrijen wil*, de *voorbeschikking*, de *genade*, de *erfzonde*, enz.

Zoo als men weet, volgden de eerste Hervormers de leerstelling der volstrekte *predestinatie* of voorbeschikking, naar welke het menschedom in twee deelen zoude verdeeld worden, het eene gedeelte bestemd voor de hel, en het andere voor den hemel. Dit besluit zoude, welke ook de deugden of de ondeugden van het scepel waren, onherroepelijk zijn. Het was deze leer, welke *Calvinus* in zijne *Christelijke instelling* ontwikkelde. De voornaamste steun van dit droevig stelsel in Nederland was *Gomarus*, Hoogleeraar aan de Akademie te Leiden. Zijn tegenstander was een ander zeer beroemd Hoogleeraar aan dezelfde Hooge school, namelijk *Jacobus Herman* of *Arminius*. Deze stelde tot beginsel dat alle menschen hunne zonden konden afleggen of verzaken, en dat al degenen, die in deze hunne pogingen zouden slagen, de eeuwige heerlijkheid zouden deelachtig worden. *Arminius* stelde dus den *vrijen wil*, die tusschen goed en kwaad kiest, en aan het goede de voorkeur geeft. Doch *Gomarus* hield integendeel, in een geschrift, ten antwoord aan dat waarin *Arminius* de leer der voorbeschikking bestreden had, staande, dat het eeuwige raadsbesluit, uit kracht van hetwelk de menschen zalig of verdoemd zijn, onverzetbaar is, en dat de mensch hetzelve ondergaat, zonder er eenige de minste verandering, door zijne verdiensten of mistappen, aan te kunnen toebrengen.

De geloofstwisslen in verbittering toegenomen zijnde, leverden de aanhangers van *Arminius* bij de Staten van Holland een vertoog of *remonstrantie* in, strekkende om zich te zuiveren van de beschuldiging, dat zij den Hervormden Godsdienst zochten te veranderen en den Staat te beroeren. — Van daár dat zij den naam van *Remonstranten* verkregen hebben.

De Nationale Synode, in 1618 te Dordrecht vergaderd, om een einde te maken aan een' strijd, die de openbare rust bedreigde, verklaarde zich voor *Gomarus*, en veroordeelde de leer der *Arminianen* (1).

Onder andere beschuldigingen tegen hen door de Gomaristen ingebracht, was

(1) Wij willen ons hier niet opwerpen als verdedigers van alles wat bij deze gelegenheid gebeurd is; maar aan den anderen kant kunnen wij ook onze goedkeuring niet hechten aan het gestrenge oordeel, dat men thans zoo zeer geneigd is te vellen, over al de daden der Synode. Bij het onderzoek van deze daden vergeet men te zeer de tijden waarin men leefde, den vijandigen staat van de denkwijze des volks tegen de *Remonstranten*, en de verwarde en strijdige belangen, die men moest zoeken overeen te brengen.

Het is geenszins met de denkbeelden van de XIXde eeuw, dat men over die van de XVIIde uitspraak kan doen. Een enkel voorbeeld zal voldoende zijn om te bewijzen, dat de Dordsche Synode in alles niet gehandeld heeft naar de ingeving van de strenge regtzinnigen; het is dat deszelfs leer later, als te zeer vrijgevig geworden, hevig werd aangevallen door denzelfden *Gomarus* wiens stelsel de Synode had doen regerieren.

die van af te wijken van den *Heidelbergschen Catechismus*, door de Nederlandsche Hervormde Kerk aangenomen, als ook van de geloofsbelijdenis, welke diezelfde kerk in het begin der onlusten had opgesteld, als de uitdrukking van de oprechte gevoelens van al de geloovigen ten aanzien van de leerstellingen der Hervormde Kerk.

Deze beide geschriften, waarbij men later die van den kerkelijken regel (canon) der Dordsche Synode voegde, welke eenige punten beslisten van de betwiste leer tusschen de Gomaristen en de Arminianen, worden door de Hervormden aangeduid onder den naam van *formulieren van eenheid* (*formulae consensus*).

Men merke op, want dit is van zeer veel belang tot beter verstand van hetgeen thans voorvalt, dat, sedert dat tijdstip, namelijk sedert het jaar 1619, al de Leeraars der Hervormde Godsdienst, bij het aanvaarden van hunne bedieningen, verplicht waren eene verklaring te teekenen, houdende: «Dat zij in goede geloofden, dat al de artikelen en leerstellingen, vervat in de *belijdenissen* en in den *Catechismus* der Nederlandsche Hervormde Kerk, als ook de *uitlegging* van eenige punten dezer leer, in 1619 te Dordrecht gegeven, in alle opzichten *overeenkomstig* waren met het woord Gods.»

De leer der Synode, omschreven in de verklaring hierboven gemeld, en die door den wereldlijken arm werd gehandhaafd, heeft in Holland zeer lang ten regel gediend, waaraan niet alleen de Leeraars gehouden waren zich bij eene schriftelijke belofte te onderwerpen, maar ook de Schoolmeesters, de Rectoren en Onderwijzers der Gynnasien, de Hoogleeraren in de Godgeleerdheid, enz.

Er waren hierin echter eenige uitzonderingen; in Vriesland bijv., nam men vooreerst als *formulier van eenheid* slechts de *geloofsbelijdenis* en den *Catechismus* aan, en men verwierp er de kerkelijke regels van de Synode tot in den jare 1767, terwijl de Waalsche Kerk nooit iets anders erkend heeft dan de *belijdenis* en de *kerkelijke regels*, zonder den *Heidelbergschen Catechismus* aan te nemen.

In allen gevalle is het zeker, dat de uitspraak van Dordrecht niet die onbegrijpelijkheid in de Kerken ten gevolge gehad heeft, welke men slechts daar ontmoet, waar het geestelijke leven is uitgedoofd. Overal waar, zoo als dit in Holland het geval is, het ligchaam der geloovigen door de Goddelijke inblazing bezielde is, daar is beweging en ontwikkeling. Indien men overigens eenige van onze godgeleerden gelooven moet, was het ook nimmer in de gedachte van de Synode opgekomen, om deze formulieren van eenheid als *geloofsregelen* voor te schrijven, waarvan het in alle eeuwigheid niet zoude geoorloofd zijn te mogen afwijken. Dit zou, zeggen de verdedigers der Synode, de vernietiging geweest zijn van het groote werk der hervormers, het *vrije onderzoek*, om het godsdienstig despotismus van Rome te vervangen door dat van de Dordrechtsche verklaring, en dit heeft de Synode geenszins begrepen te willen doen.

Noch de catechismus, noch de geloofsbelijdenis, noch de kerkelijke regels van de Synode, zijn, naar hetgeen hare voorstanders beweren, strijdig met den aard der protestantsche Kerk, aangezien deze geschriften ons niet zijn gegeven geworden als bevattende de eeuwige en onveranderlijke waarheid, maar alleen als de uitdrukking der gevoelens, welke, op zeker tijdstip, deze of gene kerk op de leer van het Christendom belijdt; waaruit voortvloeit, en het is op die wijze dat de Synode zulks heeft moeten verstaan, dat deze zelfde schriften vatbaar zijn voor eene nadere herziening en verandering.

Wij zullen geenszins treden in het onderzoek der vraag, of de Synode wezenlijk deze ruimte aan de volgende geslachten heeft willen laten. Het is voldoende te weten dat deze hiervan gebruik gemaakt hebben, als of men hun daartoe het recht verleend had. Overigens kon dit niet anders, en wel om deze eenvoudige reden: dat zulks een noodwendig gevolg was van de ontwikkeling des menschelijken geests, welks vorderingen door geene wereldsche magt kunnen worden tegengegaan.

Reeds weinige jaren na het houden der Synode, ontstond er een dikwijls zeer hevige twist tusschen vele onzer Godgeleerden, over de verbindende kracht der formulieren van eenheid, en over de noodzakelijkheid om dezelve aan eene herziening te onderwerpen, ja, zelfs om dezelve geheel te vernietigen. Er waren zelfs Leeraars, die er openlijk durfden voor uitkomen, dat, met de geloovigen te willen dwingen deze formulieren even zoo zeer te eerbiedigen als de geloofsartikelen, men strijdig handelde met de rede en de Heilige Schrift, en aan de Synode een *onwettig, onregtvaardig, anti christelijk en paapsch* gezag toeken!

Deze kerktwisten, en het meer en meer toenemen van het *indifferentismus*, hetwelk zich van vele gemoederen meester maakte, voor zaken, die men meende hoven het begrip te gaan, en waarvan men, voor het geluk van dit en van het andere leven, het gewigt niet meer begripen kon, ondermijnden van lieverlede het gebouw in 1816 opgericht, hetwelk geheel en al instortte op het tijdstip, dat de zegespraak der nieuwe denkbeelden de scheiding van Kerk en Staat te weeg bragt (1795), en waar toen, bij gevolg, de besluiten van de Dordsche Synode nog de steun verloren van den wereldlijken arm, na reeds sedert langen tijd hunnen zedelijken invloed te hebben zien vervallen bij een groot gedeelte der Hervormden van het nieuwe geslacht.

Ziedaar dus de Nederlandsche Hervormde Kerk op nieuw geplaatst in denzelfden toestand, waarin zij zich bevond vóór de Synode van Dordrecht. De voogdijenschap, godurende bijna twee eeuwen door het gezag van deze vergadering uitgeoefend, was ten einde geloopt, en men moest er op bedacht zijn om de oude orde van zaken, welke de geest des tijds had omver geworpen, door eene nieuwe organisatie te doen vervangen. Wij zullen ons niet ophouden bij de pogingen, die, te dezen aanzien, in den tusschentijd, welke van 1795 tot 1813 verloopende is, gedaan werden, vermits zij van geen belang zijn voor het onderwerp, dat wij thans behandelen.

Het was eerst in 1816, dat eene nieuwe Nationale Synode, door het bestuur des Konings bijeengeroepen, een algemeen reglement voor het beheer der Nederlandsche Hervormde Kerk vaststelde.

Wij zullen wellicht gelegenheid vinden, om op eenige der grieven, die destijds tegen zekere gedeelten van dit reglement werden ingebracht, terug te komen. Voor het oogenblik moeten wij slechts datgene van deze verordeningen aanwijzen, hetwelk ten duidelijkste het zegel draagt van den geest des tijds in het stuk van Godsdienst, en hetwelk daarom het meest is blootgesteld aan de verwijzingen en de verwerping der tegenwoordige afwijkers onder de Nederlandsche Hervormden.

Men hoeft hierboven gezien, dat de Synode van Dordrecht aan de Protestantsche Leeraars de verplichting had opgelegd, om, bij geschrifte, de formulieren van eenheid te erkennen, als in allen deele overeenkomstig te zijn met het Woord Gods; namelijk, van de *geloofsbelijdenis*, den *Heidelbergschen Catechismus*, en de *uitlegging* door de Vaders van Dordrecht, over eenige punten der leer gegeven.

Eene der eerste zorgen van de Synode in 1816 was, om, in plaats van de verklaring in 1618, een ander formulier vast te stellen, hetwelk iedereen, die tot de bediening van Leeraar der kerk werd toegelaten, insgelijks gehouden was te onderteekenen; en waarvan het belangrijk is den tekst en den geest wel op te merken, omdat daaruit de meeste klagten ontstaan en aangeheven worden door degenen, die beweren de eenige regtzinnigen te zijn tegen de nieuwe Godsdienstige orde van zaken in Nederland.

De tegenwoordige verklaring luidt: «dat men *oprechtelijk en te goeder trouw* geloof in de leer, *overeenkomstig* Gods heilig woord, in de formulieren van eenheid, door de Nederlandsche Hervormde Kerk aangenomen, en dat men dezelve zal handhaven en met ijver onderwijzen.»

Deze verklaring heeft der Synode, van wege eenige regtzinnigen, het verwijt doen belopen van aan het voorzetsel *overeenkomstig* den zin te hechten

van voor zoo verre als (*quatenus*) en daardoor aan de jonge Leviten het middel gegeven te hebben, om zonder schroom eene minder gebondene leer te onderwijzen, of wel om geheel en al stil te zwijgen, ten opzichte van zoodanig leerstelsel van het Christendom, waaraan hij niet meer geloofde, of dat hij slechts aanneemt naar de begrippen en de uitlegging der hedendaagsche hernieuwer.

Is dit verwijt gegrond? Naar ons gevoelen hebben de voorstanders der Synode niet altijd gehandeld met die oprechtheid, welke in zulk eene teedere zaak gevorderd wordt, toen zij zochten te bewijzen, dat de tegenwoordige verklaring in niets verschilde met die van 1619.

Dit schijnt de voorzitter van de Synode zelf begrepen te hebben, en wij wenschen hem geluk, dat hij, eenigen tijd geleden, den moed gehad heeft, om, zonder omwegen, gelijk hij gedaan heeft, den waren zin uit te leggen van de verklaring van 1816, alsmede van de beweegredenen, welke het ligchaam der Kerk verplicht hebben, om zich van de gestrengheid, die het oude formulier van Dordrecht kenmerkte, te ontdoen.

«Er bleef aan de Synode slechts een middel over (dusdanig zijn de eigene woorden van den geleerden theoloog, die jaarlijks bij deze vergadering heeft voorgezeten), *hierin* bestaande, om den loop der zaken, welken de gang des tijds heeft doen geboren worden, te volgen; en bij gevolg aan de theologanten en leeraars eene *wettige* vrijheid te verzekeren, waarvan zij reeds met de daad in bezit waren.»

Hetzelfde geschrift, waaruit wij deze regelen overnemen, leert ons ook, dat, den geest kennende, die de Protestantsche leeraars in het algemeen bezield, de Synode zeer wijselijk gemeend had de predikanten te moeten onderwerpen aan de verplichting, om de oude formulieren van eenheid te volgen, *in zoo verre* als deze met het Goddelijke Woord zouden overeenkomen.

Ziedaar dus thans den staat van het vraagstuk juist gesteld tusschen de Nederlandsche Hervormde Kerk, door hare Synode vertegenwoordigd, en de *afgeweken*, onder welke wij zoo wel begripen degenen, die zich van deze Kerk willen afscheiden, als degenen die, meenende tot dit uiterste niet te moeten overgaan, niettemin de ruimte veroordeelen, welke de verklaring van 1816 in het onderwijs der leerstellingen van de Hervormde Godsdienst gelaten heeft.

De nauwkeurige kennis van het voorgaande is volstrekt noodig tot begrip van hetgene hier te lande in deze laatste tijden is voorgevallen, en waarvan het verhaal het onderwerp van een tweede artikel zal uitmaken.

BETALING VAN PENSIOENEN.

De Administrateur van 's Rijks schatkist in de provincie Noord-Brand brengt bij deze ter kennis van de belanghebbenden, dat de betaling zal geschieden van de PENSIOENEN, ten laste van 's Rijks schatkist, loopende over de Eerste zes maanden des Jaars 1836.

Verwittigt de belanghebbenden, dat men met de betaling eenen aanvang zal nemen op Maandag den 8 Augustus, ten kantore van hem Administrateur, van des voormiddags 9 tot 12 ure (uitgenomen zond- en feestdagen).

De belanghebbenden worden verzocht om zich ten spoedigste van de noodige attestaten de vita te voorzien, ten einde de betaling in de eerste week zal kunnen geschieden.

's Hertogenbosch, den 2 Augustus 1836.

De Administrateur voornoemd,
L. J. DE LA COURT.

LETTERKUNDIGE AANKONDIGINGEN.

* * Bij J. R. VAN DIEREN, te Grave, is van de Pers gekomen, en alom verkrijgbaar gesteld: *LIGORIO, BEREIDING TOT DEN DOOD*; voorafgegaan met de Korte Levensbeschrijving van den Zaligen LIGORIO, Bemerkingen op het inwendig Gebed, getrokken uit zijne werken, en gevolgd door eene Overdenking op het Lijden van onzen Heer JESUS CHRISTUS, met Goedkeuring, ingenaaid . 55 cents.
Ingebonden in bezaan . . 85 »

Is mede verkrijgbaar bij de Gebroeders LANGENHUYSEN, te 's Bosch.

BEKENDMAKINGEN.

* * De Notaris VAN WOELDEREN zal door zijn principaal, op Donderdag den 1 September 1836, des voormiddags ten 11 ure, ten huize en herberge van L. van der Aa te Veghel, in het openbaar, voor den tijd van 5 of 10 jaren, verhuren:

1. Een P A A R D E N - O L I J M O L E N met annex H U I Z I N G en S T A L te Veghel, in de Molensstraat, en daarbij in gebruik zijnde B O U W en W E I - L A N D E N.
2. Eene zeer goed ter nering staande H U I Z I N G E te Veghel, in die straat in gebruik bij Ant. Verbeek. Beide te aanvaarden met Pinksteren 1837.

Te bevragen bij L. A. van Dooven, te Veghel.

* * U I T D E H A N D F E K O O P
Een Zeer Solide Z W A R E E I K E N H O U T E N
L A K E N P E R S, I J Z E R E N D R A A D,
M E T A L E N M A I J E R en Toebehooren; te be-
vragen bij de Gebroeders L A N G E N H U Y S E N,
Boekh. te 's Bosch. —

's Bosch den 4 Augustus 1836.

SCHIEDAM, den 3 Augustus.

Jenever, het Nederl. vat, zonder last f 20-50. } zonder de
Amst. proef, « » » » » } belasting.

BEURSPRIJZEN.

Weenen, den 30: 5 pCt. 103½; Bankactien 1352.
Parijs, den 5: 5 pCt. 109,20; 3 pCt. 80,45; Spanje Ardoins 35½.
Londen, den 5: Bankactien 213; 3 pCt. gered. 91½; 3 pCt. ge-
cons. 91½; 3½ pCt. gered. 100½; Columbianen 27½; Spanje 36½; Nederl-
2½ pCt. 55½; Dito 5 pCt. 103½.
Antwerpen, den 6: Leening van 21 mill. 101½ à ¼; werk. schuld
105½; Spanje Ardoins 35½ à 35. Den 7: Ardoins 31½ à ¼.

GEDRUKT TE 'S GRAVENHAGE, BIJ A. P. VAN LANGENHUYSEN.